

YÖNETMELİK

Sermaye Piyasası Kurulundan:

**İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI VADELİ İŞLEM VE
OPSİYON PİYASASI YÖNETMELİĞİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasının işlem, üyelik ve takas esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile diğer türev araçların İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasında işlem görmesine ilişkin usul ve esasları belirler.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 40 ıncı maddesinin birinci fıkrası, 3/10/1983 tarihli ve 91 sayılı Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesinin birincisine dayanılarak çıkarılmıştır.

Kısaltmalar ve tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Açık pozisyon: Ters işlem, nakdi uzlaşma veya fiziki teslimat ile kapatılmamış pozisyonları,
- b) Başkan: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Başkanını,
- c) Baz fiyat: Sözleşmelerin günlük fiyat değişim limitlerinin belirlenmesinde kullanılan fiyatı,
- ç) Borsa, İMKB: İstanbul Menkul Kıymetler Borsasını,
- d) Borsa Başkanlığı: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Başkanını veya Başkanın görevlendireceği Başkan Yardımcısını,
- e) Dayanak varlık: Sözleşmede alma veya satma hakkı ve/veya yükümlülüğüne konu olan sermaye piyasası aracını, ekonomik veya finansal göstereyi,
- f) Garanti Fonu: Yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda kullanılmak amacıyla işlem teminatları dışında Takas üyelerinin katılımıyla oluşturulan fonu,
- g) İMKB Yönetmeliği: 19/2/1996 tarihli ve 22559 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yönetmeliğini,
- ğ) İşlem teminatları: Başlangıç ve sürdürme teminatı olarak belirlenen teminat tutarlarını,
- h) Kanun: 28/7/1981 tarihli ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununu,
- ı) Kısa pozisyon: Sahibine, vadeli işlem sözleşmelerine ilişkin işlemlerde, sözleşmenin vadesi geldiğinde dayanak varlığı sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satmak ya da nakdi uzlaşmayı sağlamak, alım opsiyonuna ilişkin işlemlerde sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde dayanak varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satmak ya da nakdi uzlaşmayı sağlamak, satım opsiyonuna ilişkin işlemlerde ise sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde dayanak varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satın almak ya da nakdi uzlaşmayı sağlamak yükümlülüğü veren pozisyonu,
- i) Opsiyon primi: Opsiyon sözleşmesini alan tarafın opsiyon sözleşmesini satan tarafa sözleşmede yer alan haklar karşılığında ödediği tutarı,
- j) Opsiyon sözleşmesi: Opsiyonu alan tarafa belirli bir vadede veya belirli bir vadeye kadar, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte dayanak varlığı alma veya satma hakkı veren, satan tarafı ise alma veya satmaya yükümlü kılan sözleşmeyi,
- k) Özsermaye halleri: Payların fiyat ve/veya miktarında değişime yol açan sermaye artırımı, temettü ödemesi ve diğer kurumsal işlemler ile bunların bileşimi sonucu ortaya çıkan durumları,
- l) Pazar: Piyasa bünyesinde oluşturulacak ana pazar, özel emirler pazarı, özel emir ilan pazarı ve diğer pazarları,
- m) Piyasa: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasasını,
- n) Piyasa üyesi: Borsa üyelerinden Yönetim Kurulu tarafından Piyasada işlem yapmak üzere izin verilen üyeleri,
- o) Seans: Sözleşmelerin Borsada alım satımı için belirlenen zaman dilimini,
- ö) Son işlem günü: Sözleşmenin işlem göreceği son iş gününü,
- p) Sözleşme grubu: Aynı dayanak varlık üzerine düzenlenmiş, benzer niteliklere göre sınıflandırılmış sözleşmeleri,
- r) Sözleşme: Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile diğer türev araçlara ilişkin sözleşmeleri,

- s) SPK, Kurul: Sermaye Piyasası Kurulunu,
- ş) Takas Merkezi: Piyasada gerçekleşen işlemlerin takasını gerçekleştirmek üzere Borsada oluşturulan merkezi veya görevlendirilen diğer kurumları,
- t) Takas üyesi: Kendisinin ve/veya diğer üyelerin Piyasa işlemlerinden kaynaklanan takas yükümlülüklerini teyit etmeyi ve yerine getirmeyi Takas Merkezine karşı taahhüt eden üyeleri,
- u) Ters işlem veya pozisyonun kapatılması: Aynı sözleşmede, uzun pozisyon karşısında kısa pozisyon, kısa pozisyon karşısında uzun pozisyon alınarak pozisyonun tasfiyesini,
- ü) Türev araçlar: Ekonomik veya finansal göstergeye ya da sermaye piyasası araçlarına dayalı olarak çıkarılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile, benzeri nitelikteki diğer sermaye piyasa araçlarını,
- v) Uzlaşma fiyatı: Hesapların güncellenmesinde ve nakdi veya fiziki uzlaşmada kullanılmak üzere belirlenen fiyatı,
- y) Uzun pozisyon: Sahibine, vadeli işlem sözleşmelerine ilişkin işlemlerde, sözleşmenin vadesi geldiğinde dayanak varlığı sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satın almak ya da nakdi uzlaşmayı sağlamak yükümlülüğü, alım opsiyonuna ilişkin sözleşmelerde, sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde dayanak varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satın almak ya da nakdi uzlaşmada bulunmak hakkı, satım opsiyonuna ilişkin işlemlerde sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde dayanak varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satmak ya da nakdi uzlaşmada bulunmak hakkı veren pozisyonu,
- z) Vadeli işlem sözleşmesi: Belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte dayanak varlığı alma veya satma yükümlülüğü veren sözleşmeyi,
- aa) Yönetim Kurulu: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yönetim Kurulunu,
- bb) Yönetmelik: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası Yönetmeliğini, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Sözleşmelere İlişkin Hükümler

İşlem görebilecek sözleşmeler

MADDE 5 – (1) Piyasada sermaye piyasası araçları ile ekonomik veya finansal göstergeler üzerine düzenlenmiş sözleşmeler, Yönetmelikte yer alan esaslar çerçevesinde işlem görebilir.

(2) Hangi dayanak varlık üzerine sözleşme düzenleneceğine Yönetim Kurulunun önerisi üzerine SPK karar verir.

Sözleşmelerin asgari unsurları

MADDE 6 – (1) Türlerine göre sözleşmelerde bulunacak asgari unsurlar aşağıda belirtilmiştir:

- a) Dayanak varlık,
- b) Sözleşmenin türü: Sözleşmenin vadeli işlem veya opsiyon sözleşmesine ya da diğer türev araçlara ilişkin olduğu,
- c) Sözleşmenin büyüklüğü: Sözleşmeye konu dayanak varlığın miktarı,
- ç) Fiyat adımı: Sözleşme fiyatında bir defada gerçekleşebilecek en küçük fiyat değişimi,
- d) Sözleşmenin vadesi: Sözleşmenin nihai olarak nakdi uzlaşmasının veya fiziki teslimatının yapılacağı zaman,
- e) Uzlaşma şekli: Dayanak varlık bazında, uzlaşmanın fiziki teslimat veya nakdi uzlaşma yöntemlerinden hangisiyle yapılacağı,
- f) Uzlaşma fiyatının belirlenme şekli: Hesapların güncellenmesinde ve nakdi veya fiziki uzlaşmada kullanılacak fiyatın belirlenme şekli,
- g) Son işlem günü,
- ğ) Teslim tarihi: Fiziki teslim öngörülen sözleşmelerde dayanak varlığın fiziken teslim edileceği tarih,
- h) Günlük fiyat değişim limitleri: Her sözleşmenin fiyatının bir gün içerisinde hareket edebileceği oran veya mutlak tutar olarak belirlenen en düşük ve en yüksek değer,
- ı) Asgari teminat oranları ve tutarları: Sözleşmelerde pozisyon açmak ve sürdürmek için taraflardan talep edilecek en düşük işlem teminat oranları ve tutarları veya bu teminatların belirlenmesinde kullanılacak yöntem,
- i) Kullanım fiyatı: Opsiyon sözleşmelerinde, dayanak varlığın vadeye kadar olan süre içinde veya vade bitiminde alım veya satımının yapılabileceği fiyat,
- j) Opsiyon tipi: Opsiyon sözleşmelerinde, opsiyon sözleşmesi ile tanınan hakkın sadece vade sonunda ya da vade sonu dahil olmak üzere vade sonuna kadar herhangi bir tarihte kullanılabilmesi,
- k) Opsiyon sınıfı: Opsiyon sözleşmelerinde, opsiyon sözleşmesi ile tanınan hakkın alım veya satıma ilişkin olduğu.

(2) Sözleşmelerin asgari unsurları, dayanak varlığın niteliğine ve sözleşme türüne göre Yönetim Kurulu tarafından belirlenir ve SPK tarafından onaylanır.

Sözleşmelerin bağlayıcılığı ve sona ermesi

MADDE 7 – (1) Piyasada işlem göreceği sözleşmelerin hükümleri Borsa tarafından ilan edilir ve bu hükümler

ayrıca bir bildirim gereksiz işlem yapan tüm tarafları bağlar.

(2) Piyasada gerçekleştirilen işlemler neticesinde veya pozisyon transferi ile devralınarak oluşan açık pozisyonlardan doğan hak ve yükümlülükler; sözleşmenin ters işlem ile Piyasada kapatılması, vadesinin gelmesi, hakkın kullanılması veya pozisyon transferi ile sona erer. Bunun dışında, sözleşmelerin veya açık pozisyonlardan doğan hak ve yükümlülüklerin, Yönetmeliğin pozisyon transferine ilişkin hükümleri hariç, Piyasada veya Piyasa dışında başka bir yolla satılması veya devri mümkün değildir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Üyelik ve Üyelerin Yükümlülükleri

Üyeler ve üyelik türleri

MADDE 8 – (1) Piyasada işlemler üyeler vasıtasıyla gerçekleştirilir. Yönetim Kurulu, belirleyeceği kriterlere göre, üyelerin işlem yapma izinlerini sözleşmeler, sözleşme grupları ve pazarlar bazında belirlemeye yetkilidir. Üyeler tarafından Piyasada işlemlere başlanabilmesi için Yönetmelikte belirtilen şartların yerine getirilmiş olması gerekmektedir.

(2) İki tür üyelik bulunmaktadır:

a) Takas Üyesi Olan Piyasa Üyeleri; sözleşmelere ilişkin işlemlerden kaynaklanan takas yükümlülüklerini teyit etmeyi ve yerine getirmeyi Takas Merkezine karşı taahhüt eden kuruluşlardır. Takas Üyesi Olan Piyasa Üyeleri; sahip oldukları yetkiler bakımından Doğrudan Takas Üyesi ve Genel Takas Üyesi olmak üzere ikiye ayrılır.

1) Doğrudan Takas Üyeleri; sadece kendilerinin ve/veya müşterilerinin işlemlerinin takasını gerçekleştirilmeye yetkilidir. Bu üyeler, başka bir Piyasa Üyesinin takasını garanti edemez.

2) Genel Takas Üyeleri; Doğrudan Takas Üyelerinin yetkisine ilave olarak diğer Piyasa Üyelerinin işlemlerinin takasını da garanti etmeye yetkilidir.

b) Takas Üyesi Olmayan Piyasa Üyeleri; bir Genel Takas Üyesinin takas garantisini elde etmeden Piyasaya doğrudan emir iletemeyen ve bu suretle işlem yapamayan kuruluşlardır. Takas Üyesi Olmayan Piyasa Üyelerinin takas işlemleri, takası garanti eden Genel Takas Üyesi tarafından gerçekleştirilir. Bu durumda, garanti veren Genel Takas Üyesinin onayı ile Takas Üyesi Olmayan Piyasa Üyesinin takas işlemleri, Genel Takas Üyesine bağlı, kendi adına açılan takas hesaplarında izlenebilir. Takas Üyesi Olmayan Piyasa Üyesinin Takas Merkezi nezdindeki riskleri takas garantisi veren Genel Takas Üyesinin riskleri ile konsolide edilerek izlenir.

(3) Yönetim Kurulu, SPK'nın onayı ile bu maddenin 2 nci fıkrasında belirtilmiş olanlardan farklı yetki ve sorumluluklara sahip, üyelik türleri tesis edebilir.

Piyasa ve takas üyeliği şartları

MADDE 9 – (1) Piyasa üyeliği için en az aşağıdaki şartların sağlanmış olması gerekir:

- Borsa üyesi olunması,
- SPK'dan türev araçların alım satımına aracılık yetki belgesi alınmış olması,
- İçeriği Yönetim Kurulunca belirlenen taahhütnamelerin imzalanarak ibraz edilmiş olması,
- Yönetmelikte ve Yönetmeliğe dayanılarak yapılan düzenlemelerde öngörülen teminatların yatırılmış olması,
- Yönetim Kurulunca istenebilecek diğer bilgi ve belgelerin sunulmuş olması.

(2) Takas üyeliği şartları, Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

(3) Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Piyasa ve Takas üyeliği için yukarıdaki şartlar aranmaz.

Üye temsilcileri

MADDE 10 – (1) Kurulun konu ile ilgili Tebliğinin ilgili maddeleri ile İMKB Yönetmeliğinin 11 inci maddesinde belirtilen niteliklere sahip olan ve tüm şartları yerine getirerek Borsa tarafından katılımın zorunlu tutulabileceği "Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası Üye Temsilcisi" eğitim programlarını başarı ile tamamlamış olanlar Piyasada üye temsilcisi olarak yetkilendirilebilir. Piyasada bir Piyasa üyesi adına işlem yapabilecek temsilci sayısına ve yetkilendirmeye ilişkin hususlarda düzenleme yapmaya Borsa Başkanlığı yetkilidir.

(2) Yönetim Kurulu, türev araçların işlem gördüğü borsalardaki piyasalarda uzman veya üstü unvanlarda en az üç yıl süre ile çalışanlar ile, bu borsalarda üye temsilcisi olarak çalışmış olan kişilerin de bu maddedeki şartlar aranmaksızın Piyasada üye temsilcisi olmalarını kararlaştırabilir.

Piyasa yapıcılığı

MADDE 11 – (1) Piyasa yapıcıları, sorumlu oldukları sözleşmelerde piyasanın dürüst, düzenli ve etkin çalışmasını sağlamak, likit ve sürekli bir piyasanın oluşmasını teşvik etmek amacıyla kotasyon veren ve bu kotasyon doğrultusunda işlem yapan Piyasa üyeleridir.

(2) Piyasa yapıcılığına ilişkin esaslar Yönetim Kurulu tarafından düzenlenir ve piyasa yapıcılara diğer Piyasa üyelerine göre daha düşük Borsa payı uygulanmasına karar verilebilir.

(3) Piyasada işlem gören sözleşmelerin bir kısmının veya tamamının alım satımında piyasa yapıcılığı sistemi kullanılabilir. Piyasa yapıcılığı sisteminin kullanılacağı sözleşmeler ve yetkilendirilecek piyasa yapıcıları Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

(4) Takas Merkezi, Borsanın uygun görüşünü alarak Piyasa yapıcılara diğer Piyasa üyelerine göre daha düşük teminat ve takas ücreti uygulanmasına karar verebilir.

Piyasa yapıcılığı şartları

MADDE 12 – (1) Borsaya piyasa yapıcılığı için başvuruda bulunan Piyasa üyeleri, aşağıda belirtilen asgari şartları sağlamak zorundadırlar:

a) Yönetim Kurulunca belirlenecek özkaynak yapısına sahip olmak,

b) Piyasa yapıcı üyelerin genel yükümlülüğünü kapsayan ve Yönetim Kurulu tarafından onaylanan Piyasa Yapıcılığı Taahhütnamesini imzalamak.

(2) Piyasa yapıcılığı için başvuru koşulları ve aranacak diğer şartlar Yönetim Kurulu tarafından düzenlenir.

Piyasa yapıcılığı limitleri

MADDE 13 – (1) Yönetim Kurulu, piyasa yapıcılarının gün sonunda tutabilecekleri pozisyon limitlerini, günlük işlem limitlerini, alış ve satış kotasyonları arasındaki farkın azami miktarını ve/veya oranını ve yapabilecekleri işlemler ve taşıyabilecekleri açık pozisyon miktarlarına ilişkin diğer değişkenleri piyasa yapıcısı bazında belirleyebilir.

Piyasa yapıcılığından geçici veya sürekli ayrılma, yetkilerin kaldırılması

MADDE 14 – (1) Piyasa yapıcıları, piyasa yapıcılığından sürekli veya geçici olarak ayrılmak istediklerinde bunu yazılı olarak Borsaya bildirirler. Ayrılmaya ilişkin esaslar ve şartlar Yönetim Kurulunca belirlenir.

(2) Piyasa yapıcılığından ayrılan Piyasa üyeleri, başvuruları halinde yeniden piyasa yapıcısı olabilirler. Bu konuda karar vermeye Yönetim Kurulu yetkilidir.

(3) Piyasa yapıcılığından sürekli veya geçici olarak ayrılma, Piyasa üyeliğini etkilemez.

(4) Yönetim Kurulu, Yönetmelikte veya Yönetmeliğe dayanılarak yapılan düzenlemelerde öngörülen yükümlülükleri yerine getirmeyen piyasa yapıcı üyelerin piyasa yapıcılığı yetkilerini geçici ya da sürekli olarak kaldırabilir.

Piyasa üyeliğinin sona ermesi

MADDE 15 – (1) Piyasa üyeliği, Piyasa üyesinin kendi talebi veya Borsa ve/veya Piyasa üyelik şartlarının kaybedilmesi ve verilen süre içerisinde piyasa üyeliği şartlarının sağlanamaması ya da Yönetmelikte belirtilen diğer şartların oluşması halinde Yönetim Kurulu kararı ile geçici veya sürekli olarak sona erdirilebilir.

(2) Piyasa üyeliğinden ayrılmak isteyen üye, durumu yazılı olarak Borsaya bildirmekle yükümlüdür.

(3) Piyasa üyeliğinin geçici veya sürekli olarak sona ermesi durumunda ilgili üyenin Yönetmelik ve sözleşmelerden kaynaklanan tüm yükümlülükleri devam eder. Bu durumda yükümlülüklerin tasfiye yöntemi Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

Takas üyeliğinin sona ermesi

MADDE 16 – (1) Takas üyeliği,

a) Genel ve Doğrudan Takas Üyelerinin Piyasa üyeliği izninin kaldırılması,

b) Takas Merkezinin kararı veya

c) Takas üyesinin talebi

ile sona erebilir.

(2) Takas Merkezi, Borsanın uygun görüşünü alarak takas üyeliği sona eren kurumun takasını garanti ettiği üyelerin ve müşterilerine ilişkin işlemlerinin düzenli şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla, garanti süresini uzatma da dahil olmak üzere gerekli tedbirleri almaya yetkilidir.

(3) Takas üyeliğinden çıkmak isteyen Takas üyeleri, bu durumu Takas Merkezi ve Borsaya yazılı olarak bildirir.

(4) Takas üyeliğinden çıkma ve çıkarılma şartları Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

(5) Yönetmeliğin 9 uncu maddesindeki şartlar yerine getirildiği sürece, Takas üyeliğinden çıkma Piyasa üyeliğini etkilemez.

(6) Takas üyeliği sona eren kurumların Garanti Fonundaki payı, Yönetmelikte belirlenen Garanti Fonu işleyiş esasları çerçevesinde ilgili kuruma iade edilir.

Hesapların ayrıştırılması

MADDE 17 – (1) Üyeler, tutacakları defter, belge ve kayıtlarda, her müşterinin haklarını, yükümlülüklerini ve varlıklarını, kendilerinin ve diğer müşterilerinin haklarından, yükümlülüklerinden ve varlıklarından ayrı olarak izlerler. Yönetim Kurulu, Takas Merkezinde açılacak hesaplarda, müşteri varlıklarının, pozisyonlarının ve teminatlarının ayrı ayrı izlenmesini zorunlu kılabilir.

Pozisyonların bildirim

MADDE 18 – (1) Üyelerin, Borsa tarafından belirlenen şekil ve sürelerle uygun olarak müşterilerinin ve kendilerinin Piyasada aldıkları pozisyonları Borsa ve/veya Takas Merkezine bildirmeleri talep edilebilir.

Müşterilerin riskler hakkında bilgilendirilmesi

MADDE 19 – (1) Kurulun konu ile ilgili Tebliği çerçevesinde Piyasa üyeleri, müşterileri için herhangi bir işlem gerçekleştirilmeden ve sözleşme imzalamadan önce, söz konusu işlemlerin risklerini belirten bir açıklama yapmak, bu açıklamaları yaparken içeriği Kurulca belirlenen “Türev Araçlar Risk Bildirim Formu”nu kullanmak ve bu formun bir örneğini müşterilerine vermek zorundadırlar.

Üyelerin müşteri hesaplarını izlemeye ilişkin yükümlülükleri

MADDE 20 – (1) Üyeler, müşteri hesaplarını her gün güncellemek ve müşterilerine gerekli teminat tamamlama çağrılarını yapmak, gerekli teminatı yatırmayan müşterilerin pozisyonlarını Yönetmelikteki hükümler çerçevesinde işleme tabi tutmakla yükümlüdürler.

Faaliyetleri durdurulan üyeler ve işlem yasağı getirilen yatırımcılar

MADDE 21 – (1) Faaliyetleri geçici veya sürekli olarak durdurulan üyelerin taşıdıkları pozisyonların tasfiyesi veya başka üyelere transfer edilmesi ile işlem yasağı getirilen yatırımcıların pozisyonlarını kapatmaya ilişkin esaslar Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İşlem Esasları

Seans

MADDE 22 – (1) Piyasada işlemlerin gerçekleştirileceği seansların günleri ve saatleri Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

Baz fiyatın belirlenmesi

MADDE 23 – (1) Günlük fiyat değişim limitlerinde esas alınacak baz fiyat, ilk işlem günü için Uzlaşma Fiyatı Komitesi tarafından, diğer günler için ise sözleşmenin bir önceki günkü uzlaşma fiyatı olarak belirlenir.

(2) Özsermaye hallerinin oluşması durumunda, baz fiyat Özsermaye Halleri Komitesi tarafından belirlenir.

Özsermaye hallerine ilişkin uyarlamalar

MADDE 24 – (1) Dayanak varlığın fiyat ve/veya miktarında değişime yol açan özsermaye hallerine bağlı olarak yapılacak uyarlamalara ilişkin esaslar Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

Özsermaye halleri komitesi

MADDE 25 – (1) Özsermaye Halleri Komitesi, özsermaye hallerinin fiyatlara ve sözleşme unsurlarına etkisinin makul ve adil bir şekilde hesaba katılmasını sağlayacak esasları uygulamaya yönelik faaliyetlerde bulunmak üzere oluşturulur.

(2) Komitenin görev ve çalışma esasları ile komite üyeleri Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Komite Başkanı, komite üyeleri tarafından seçilir. Başkan ve üyelerin görev süreleri iki yıldır, bu sürenin sonunda tekrar seçilebilirler.

Emir türleri

MADDE 26 – (1) Piyasada verilebilecek emir türlerini ve bu emirlere ilişkin geçerlilik sürelerini Yönetim Kurulu belirler.

Emirlerin piyasaya iletilmesi

MADDE 27 – (1) Piyasa üyeleri, emirlerini Yönetim Kurulu tarafından belirlenen esaslar doğrultusunda alım satım sistemine iletirler.

Emirlerin değiştirilmesi veya iptali

MADDE 28 – (1) Piyasa üyeleri, Piyasaya iletilmiş ancak eşleşmemiş veya kısmi olarak eşleşmiş olan emirlerin eşleşmemiş olarak bekleyen kısımlarını, Yönetim Kurulu tarafından belirlenen esaslar çerçevesinde değiştirebilir veya iptal edebilirler.

(2) Piyasada eşleşmemiş veya kısmi olarak eşleşmiş olan emirlerin eşleşmemiş olarak bekleyen kısımlarının Borsa tarafından iptal edilme usul ve esasları Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

İşlem yöntemi

MADDE 29 – (1) Piyasada esas olarak çok fiyat, sürekli müzayede yöntemi uygulanır. Yönetim Kurulu çok fiyat, sürekli müzayede yönteminin yanı sıra piyasa yapıcılığı ve diğer işlem yöntemlerinin uygulanmasına da imkan veren düzenlemeler yapabilir ve bu düzenlemeler kapsamında emir, işlem ve öncelik kurallarında farklı esaslar belirleyebilir.

Emirlerin eşleştirilmesinde öncelik kuralları

MADDE 30 – (1) Sözleşmelerin alım satımı için verilen emirlerin Piyasaya iletdikten sonra, çok fiyat sürekli müzayede yöntemi ile eşleşmesi esnasında uygulanacak öncelik kuralları sırasıyla aşağıdaki gibidir:

a) Fiyat önceliği: Daha düşük fiyatlı satım emirleri, daha yüksek fiyatlı satım emirlerinden; daha yüksek fiyatlı alım emirleri, daha düşük fiyatlı alım emirlerinden önce karşılanır.

b) Zaman önceliği: Fiyat eşitliği halinde, zaman açısından sisteme daha önce gelen emirler önce karşılanır.

Müşteri önceliği

MADDE 31 – (1) Piyasa üyeleri, Piyasadaki fiyatların ve tekliflerin müşterilerin verdikleri emirleri karşılaması durumunda, ilk önce müşteri emirlerini gerçekleştirmek zorundadırlar. Bu madde kapsamında, Piyasa üyelerinin kendi portföylerine yaptıkları işlemler ile, doğrudan veya dolaylı olarak kendileriyle ilişkili kişi ve kurumlar adına yaptıkları işlemler, Piyasa üyelerinin kendi işlemi olarak değerlendirilir. Bu maddenin uygulanmasında Piyasa üyesi ile aralarında istihdam ilişkisi, akdi ilişki ya da sair nedenlerle birlikte hareket eden kişiler ile bunların eş ve velayeti altındaki çocukları, sınırsız sorumlulukla katıldıkları veya yönetim kurulu başkanı, üyesi, genel müdür, genel müdür yardımcısı oldukları ortaklıklar, Piyasa üyesinin veya yukarıda sayılanların kamu tüzel kişileri hariç olmak

üzere sermayelerinin doğrudan veya dolaylı olarak %25 veya daha fazlasına iştirak ettikleri ortaklıklar ilişkili kişi ve kurumlar olarak addolunur. Piyasa yapıcılığına ilişkin hususlar saklıdır.

İşlemlerin iptali

MADDE 32 – (1) Piyasada oluşan fiyatlar üzerinden gerçekleşen işlemler, İMKB Yönetmeliğinin 23 üncü maddesinde belirtilen nedenler ve/veya olağanüstü durumların ortaya çıkması ile, bu durumları gidermeye yönelik olarak Yönetmelik çerçevesinde alınacak tedbirlerin yetersiz kalması halinde Borsa Başkanlığı tarafından iptal edilebilir.

İşlemlerin bildirim

MADDE 33 – (1) Piyasada gerçekleşmiş olan işlemlerin teyidi seans süresi boyunca ilgili işlem sistemi ekranlarından sürekli yapılabileceği gibi, seans sonunda Piyasa üyelerine yazılı ve/veya elektronik ortamda verilebilir.

İşlem bilgilerinin ilanı

MADDE 34 – (1) Piyasada gerçekleşen işlemlere ilişkin ilan edilecek bilgiler Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

Uzun pozisyon

MADDE 35 – (1) Vadeli işlem sözleşmelerine ilişkin işlemlerde uzun pozisyon sahibi, sözleşmenin vadesi geldiğinde dayanak varlığı sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satın almak ya da nakdi uzlaşmayı sağlamakla yükümlüdür.

(2) Opsiyon sözleşmelerinde; alım opsiyonuna ilişkin uzun pozisyon sahibi, sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde dayanak varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satın almak ya da nakdi uzlaşmada bulunmak hakkına sahiptir. Satım opsiyonuna ilişkin uzun pozisyon sahibi, sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde dayanak varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satmak ya da nakdi uzlaşmada bulunmak hakkına sahiptir.

Kısa pozisyon

MADDE 36 – (1) Vadeli işlem sözleşmelerine ilişkin işlemlerde kısa pozisyon sahibi, sözleşmenin vadesi geldiğinde dayanak varlığı sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satmak ya da nakdi uzlaşmayı sağlamakla yükümlüdür.

(2) Opsiyon sözleşmelerinde; alım opsiyonuna ilişkin kısa pozisyon sahibi, sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde dayanak varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satmak ya da nakdi uzlaşmayı sağlamakla yükümlüdür. Satım opsiyonuna ilişkin kısa pozisyon sahibi, sözleşmenin vadesinde veya vadeye kadar olan süre içinde dayanak varlığı, sözleşmede belirtilen fiyattan ve belirtilen miktarda satın almak ya da nakdi uzlaşmayı sağlamakla yükümlüdür.

Korunma amaçlı işlemler

MADDE 37 – (1) Korunma amacıyla yapılan işlemler, halihazırda sahip olunan veya gelecekte alınması beklenen bir pozisyonla ilgili olarak, dayanak varlığın işlem gördüğü piyasalardaki fiyat değişimlerinin neden olacağı finansal riski azaltmak amacıyla Piyasada yapılan işlemlerdir.

(2) Yönetim Kurulu, emirlerin korunma amaçlı veya spekülatif amaçlı işlemler gerçekleştirmek üzere girilmesine, bu işlemlerin taşınması gereken şartları belirlemeye, bu işlemlere ilişkin alınacak teminatların ve pozisyon limitlerinin farklılaştırılmasına ve bu işlemlere ilişkin pozisyonların ayrı olarak takip edilmesine ilişkin düzenleme yapmaya yetkilidir.

Pozisyon limitleri

MADDE 38 – (1) Pozisyon limiti, sözleşme, sözleşme grubu veya dayanak varlık bazında, bir üyede, bir hesapta, bir kişiye ait hesapların toplamında veya Piyasadaki tüm hesapların toplamında, aynı veya farklı vadelerde sahip sözleşmeler için alınabilecek azami pozisyon miktarıdır.

(2) Takas Merkezi, Borsanın uygun görüşünü alarak pozisyon limitlerine ve bu limitlerin izlenmesine ilişkin esasları belirler.

Pozisyon limitlerinin izlenmesinde sorumluluk

MADDE 39 – (1) Pozisyon limitlerinin aşılmaması için Takas Merkezinin yanı sıra üyeler tarafından da izlenir. Üye, nezdinde açılmış hesaplarda veya kendi portföy hesaplarında pozisyon limitlerini aşamaz. Üye, müşterisinin pozisyon limitlerini aştığını öğrenmesi halinde, müşterisinin kendi nezdinde sadece pozisyon azaltıcı işlemler yapmasına izin verebilir ve durumu Takas Merkezinin belirleyeceği esaslar çerçevesinde derhal Takas Merkezine bildirir.

(2) Piyasa yapıcıları, kotasyon vermek zorunda oldukları sözleşmelerde geçici olarak pozisyon limitlerini aşabilirler. Ancak Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından ilgili genelgede belirlenen süre sonuna kadar piyasa yapıcılarının pozisyonlarını limitlere uygun hale getirmeleri zorunludur.

(3) Birden fazla üye nezdinde hesabı bulunan bir müşterinin, her bir üye nezdindeki pozisyonları limitler dahilinde olmakla birlikte, tüm üyeler nezdindeki hesaplarında bulunan pozisyonlar toplulaştırıldığında pozisyon limiti aşımının tespit edilmesi durumunda, ilgili üyelere Takas Merkezince pozisyon limiti aşım uyarısı yapılır.

Pozisyon limiti aşımının giderilmesi

MADDE 40 – (1) Pozisyon limitlerinin müşteriler tarafından aşılması durumunda, aşımı izleyen ilk işlem günü üye, limiti aşan pozisyonlarını kapatması konusunda müşterisi ile arasında yapılan çerçeve sözleşmesinde öngörülen şekilde müşterisine bildirimde bulunur. Takas Merkezinin bildirim çerçevesinde Borsa, müşteriye üye tarafından bildirim yapıp yapılmamış olmasına bakılmaksızın, bir işlem gününden daha uzun süre limitleri aşan pozisyonları re'sen kapatabilir. Bu durumda hangi pozisyonların kapatılacağına Takas Merkezi karar verir. Açık pozisyonun Borsada re'sen kapatılması nedeniyle doğabilecek her türlü sorumluluk yükümlülüğünü yerine getirmeyen üyeye aittir.

(2) Pozisyon limitlerinin Takas Merkezi tarafından değiştirilmesi neticesinde, daha önceden alınan pozisyonlar nedeniyle veya Takas Merkezi tarafından gerçekleştirilen pozisyon transferleri sonucunda limitlerin piyasa, üye, müşteri ve/veya hesap bazında aşılması durumunda, limit aşmaları Takas Merkezi tarafından verilen süre içerisinde giderilir. Verilen süre içerisinde limit aşmalarının giderilmemesi durumunda, bu maddenin 1 inci fıkrası uyarınca işlem yapılır.

Opsiyon sözleşmelerine ilişkin hakların kullanımı

MADDE 41 – (1) Opsiyon sözleşmelerinden doğan hakların kullanımına ilişkin esaslar Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

Kullanım limitleri

MADDE 42 – (1) Opsiyon sözleşmelerinden doğan hakların kullanımıyla ilgili limitler ve diğer sınırlamalar, Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

Üye işlem sınırları

MADDE 43 – (1) Yönetim Kurulu, üyelerin gerçekleştirebilecekleri işlem hacmine ilişkin sınırları, tespit edeceği kriterlere göre belirleyebilir.

Uzlaşma fiyatı belirlenme yöntemi

MADDE 44 – (1) Uzlaşma fiyatları Yönetim Kurulu tarafından tespit edilen esaslara göre belirlenir. Bu yöntemle belirlenen uzlaşma fiyatları Borsa tarafından ilan edilir.

(2) Uzlaşma Fiyatı Komitesi, seans sırasında gerçekleşen işlemlerden hesaplanan uzlaşma fiyatını gerek görürse seansın bitiminden sonra, ilgili Piyasa genelgesinde belirlenen süre içinde değiştirme yetkisine sahiptir.

(3) Uzlaşma Fiyatı Komitesi, gerekli gördüğü durumlarda, söz konusu sözleşmelerdeki bekleyen emirleri, aynı dayanak varlığa ait diğer sözleşmelerde gerçekleşen fiyatları ve sözleşmenin teorik fiyatını dikkate alarak yeni bir uzlaşma fiyatı belirleyebilir.

Uzlaşma fiyatı komitesi

MADDE 45 – (1) Piyasada işleme açılacak her bir sözleşme grubu için bir Uzlaşma Fiyatı Komitesi oluşturulur. Komitenin görev ve çalışma esasları ile komite üyeleri Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Komite Başkanları, komite üyeleri tarafından seçilir. Başkan ve üyelerin görev süreleri iki yıldır, bu sürenin sonunda tekrar seçilebilirler.

Hesapların güncellenmesi

MADDE 46 – (1) Hesaplar, uzlaşma fiyatları esas alınarak Takas Merkezi tarafından güncellenir. Güncelleme işlemi, uzlaşma fiyatının belirlenmesi sonrasında pozisyonların uzlaşma fiyatı üzerinden değerlemeye tabi tutulmasıdır.

(2) Güncelleme işleminin seansın sonunda yapılması esas olmakla birlikte, Borsa Başkanlığı tarafından gerekli görülmesi durumunda seans içinde de güncelleme yapılabilir.

(3) Hesapların güncellenmesiyle oluşan değişiklikler sonucunda, bir hesaptaki tutarın teminat olarak bulunması gereken asgari tutarı aşması halinde, aşan kısım hesap sahibi tarafından çekilebilir. Hesapların güncellenmesi sonucunda teminat açığının ortaya çıkması durumunda, Yönetmeliğin ilgili maddeleri uyarınca Takas Merkezi tarafından teminat tamamlama çağrısı yapılır.

Riskli hesaplar

MADDE 47 – (1) Hesapların güncellenmesi sonucunda, teminatlarının yükümlülüklerini karşılama oranı ilgili Piyasa Genelgesinde belirlenen seviyenin altında olan hesaplar riskli hesaplardır. Riskli hesaplara ilişkin kriterler ve bu hesaplar için uygulanacak iş kuralları, Borsanın görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İşlem Teminatları ve Teslimatlarla İlgili Hükümler

İşlem teminatları

MADDE 48 – (1) Müşteriler, aldıkları veya almak istedikleri pozisyonlar için üyeye, üyeler de kendileri veya müşterileri adına aldıkları veya almak istedikleri pozisyonlar için Takas Merkezine Yönetmelik hükümlerine göre işlem teminatı yatırmak zorundadırlar.

(2) İşlem teminatları, başlangıç ve sürdürme teminatı olarak iki kademe tespit edilir.

(3) İşlem teminatı tutar ve oranları ile teminata kabul edilebilecek kıymetler, teminat kompozisyonu, bunların değerlendirme katsayısı ve teminat yatırma süreleri gibi hususlar sözleşmenin asgari unsurlarında belirlenenler hariç olmak üzere, Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezince belirlenir. Üye veya hesap bazında farklı teminat oran

ve tutarları belirlenebilir. Ayrıca, korunma amacıyla yapılan işlemler için farklı teminat oran ve tutarları belirlenebilir.

(4) İşlem teminatları, iade edilmesi gerektiğinde mislen iade edilir. Bu teminatlar, nakit dışı olanları nakde çevirme ve bunlarla açık pozisyonlardan oluşan zararları karşılama dahil olmak üzere, teminatlar üzerindeki tüm tasarruf haklarının Takas Merkezine geçmesini ve Takas Merkezi tarafından kullanılmasını sağlayacak şekilde üye tarafından müşterilerden teslim alınarak Takas Merkezine tevdi edilir. Üye tarafından müşteri adına Takas Merkezine tevdi edilen teminatların, başkaca herhangi bir işleme veya incelemeye gerek olmaksızın bu madde hükmüne uygun olarak tevdi edildiği kabul edilir ve Takas Merkezi, söz konusu varlıklar üzerinde Yönetmelik ve sözleşme hükümlerine göre tasarruf edebilir. Müşteri varlıklarının üye tarafından Takas Merkezinden teslim alınmamasından doğan tüm hukuki sorumluluk ilgili üyeye ait olup, bu nedenle Takas Merkezine herhangi bir sorumluluk yüklenemez. Bu şekilde Takas Merkezinde bulunan işlem teminatları münhasıran sözleşmelerden kaynaklanan müşteri yükümlülüklerinin tasfiyesi amacıyla kullanılır, üyenin veya müşterilerin diğer yükümlülükleri nedeniyle kullanılamaz.

(5) Belirli bir sözleşme grubundan oluşan pozisyonların riski azaltacak şekilde bir hesapta tutulması durumunda, alınacak teminat tutarlarında yapılacak indirimle ilişkin yöntem Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir. Teminatların bu şekilde belirlenmesi "portföy bazında teminatlandırma" olarak adlandırılır.

Başlangıç teminatı

MADDE 49 – (1) Başlangıç teminatı, alınan pozisyonlar için yatırılması gerekli olan işlem teminatı tutarıdır. Bu teminatın tutarı veya bu tutarın nasıl tespit edileceğine ilişkin yöntem Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

Sürdürme teminatı ve teminat tamamlama çağrısı

MADDE 50 – (1) Sürdürme teminatı, Piyasadaki günlük fiyat değişimleri karşısında güncellenen teminat tutarlarının ve teminat olarak bulundurulması gereken varlık kompozisyonunun korunması gereken asgari düzeydir. Bu teminatın tutarı veya bu tutarın nasıl tespit edileceğine ilişkin yöntem Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir. Hesapların güncellenmesi neticesinde sözleşmelerde değer kaybı veya diğer nedenlerle mevcut teminatın sürdürme teminatının altına düşmesi durumunda, Takas Merkezi tarafından teminat tamamlama çağrısı yapılarak Takas Merkezinde tutulan teminat tutarı başlangıç teminatı seviyesine çıkarılır.

(2) Teminat tamamlama çağrıları Takas Merkezi tarafından esas olarak elektronik ortamda yapılır. Takas Merkezinin teminat tamamlama çağrısını elektronik ortamda göndermesi durumunda, Takas üyesinin başkaca bir ihbar ve bildirim gerek kalmaksızın çağrıyı aldığı kabul edilir.

(3) Takas Merkezi, gerekli gördüğü hallerde ilgili Takas üyesinin teminat tamamlama yükümlülüğünü, ilan edilmiş süreden önce yerine getirmesini isteyebilir.

Asgari işlem teminatı oran ve tutarlarında değişiklik

MADDE 51 – (1) SPK, piyasa koşullarındaki gelişmeleri dikkate alarak, gerektiğinde başlangıç ve/veya sürdürme teminat oranlarına ya da tutarlarına asgari bir sınır getirebilir. Bu durumda, Piyasa üyeleri, en az SPK tarafından belirlenen oran ve tutarı karşılayacak şekilde başlangıç ve/veya sürdürme teminatını müşterilerinden talep etmek zorundadırlar.

İşlem teminatlarının nemalandırılması

MADDE 52 – (1) Takas Merkezine yatırılan nakit işlem teminatları günlük olarak Takas Merkezi tarafından nemalandırılır. Nemalandırma ve dağıtımına ilişkin esaslar Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

Sözleşmelerde teslimat sürecinin tamamlanması

MADDE 53 – (1) Fiziki teslimatın öngörüldüğü sözleşmelerde, teslimata ilişkin hususlar sözleşme unsurlarında belirtilir.

(2) Teslimata taraf üyeler, teslimatın tüm aşamalarından sorumludur. Üyelerin teslimata ilişkin sorumluluğu Takas Merkezinin teslimatın gerçekleştiğini bildirmesi ile son bulur.

(3) Teslimat sırasında taraflar arasında teslim şartlarının sözleşmede belirtilen hükümlere uygunluğu konusunda çıkacak ihtilaflar Borsa düzenlemeleri çerçevesinde karara bağlanır.

(4) Takas Merkezi, teslimatın düzenli bir şekilde gerçekleşebilmesi için gerekli tedbirleri almakla görevli ve yetkilidir.

(5) Teslimat sürecinde, ilgili varlığın satış fiyatı üzerinden alınan vergi ve vergi benzeri diğer kesintilerin oranlarında meydana gelen değişikliklerde takip edilecek uygulama Borsa Başkanlığının uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

(6) Takas Merkezi, Borsa Başkanlığının uygun görüşünü alarak teslimat sürecinin bir kısmını veya tamamını görevlendireceği kurumlar eliyle yürütebilir.

(7) Takas Merkezi, Borsa Başkanlığının uygun görüşünü alarak olağanüstü durumlarda teslimat usul ve esaslarını değiştirebilir.

Opsiyon sözleşmelerinde teslimatla ilgili özel durumlar

MADDE 54 – (1) Opsiyon sözleşmelerinde teslimat, opsiyonun tipine göre vade sonunda veya vade sonundan önceki herhangi bir tarihte opsiyonun alıcısı tarafından ilgili üyeler vasıtasıyla talep edilebilir. Üyeler, müşterilerinden aldıkları kullanım taleplerini Takas Merkezi tarafından belirlenen süre içinde Takas Merkezine bildirmekle yükümlüdürler.

Teslimat ücreti

MADDE 55 – (1) Üyeler ve müşterileri, fiziki teslimatın öngörüldüğü sözleşmelerde Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenen teslimat ücretini ödemekle yükümlüdürler.

ALTINCI BÖLÜM

Takas, Temerrüt ve Garanti Fonu ile İlgili Hükümler

Takas

MADDE 56 – (1) Takas; Piyasada gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan sorumlulukların, üyeler tarafından Takas Merkezinin belirlediği süre ve şartlarda yerine getirilmesi sürecidir. Takas Merkezinin alıcı karşısında satıcı, satıcı karşısında alıcı konumuna geçmesiyle, Yönetmelik ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde işlemler sonuçlandırılır.

Takas merkezi

MADDE 57 – (1) Takas Merkezi, Yönetim Kurulu tarafından belirlenir ve SPK'nın onayı alınarak görevlendirilir.

(2) Takas sürecine ilişkin işlemler ve düzenlemeler, Takas Merkezi lehine haklar ve/veya Takas Merkezine karşı yükümlülükler oluşturduğunda bunlar, Borsa lehine haklar ve/veya Borsaya karşı doğmuş yükümlülükler olarak kabul edilir.

(3) Takas Merkezinin merkezi muhatap olması, sözleşmeler ile ilgili mali sorumluluk sınırını değiştirmez.

(4) Takas Merkezinin vermiş olduğu hizmetlere uygulanacak ücret tarifesi Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezince belirlenir ve SPK onayı ile yürürlüğe girer.

Takas merkezinin görev ve yetkileri

MADDE 58 – (1) Yönetmeliğin diğer maddelerinde belirtilenlere ilave olarak Takas Merkezinin görev ve yetkileri aşağıda belirtilmiştir:

- a) Yönetmelikteki esaslar çerçevesinde takas işlemlerini yürütmek,
- b) Garanti Fonunu idare etmek, Garanti Fonuna ilişkin defter, kayıt ve bilgileri tutmak ve Garanti Fonuna katılım tutarı ile ilgili tavsiyede bulunmak,
- c) Takas işlemleri çerçevesinde Garanti Fonundan gerekli ödemeleri yapmak,
- ç) Garanti Fonundan yapılan ödemeler nedeniyle oluşan alacağı tahsil için gerekli işlemleri yürütmek,
- d) Teminat olarak kabul edilebilecek kıymetleri ve bunların temini, tahsili, tamamlama sürecine ilişkin esasları Borsanın uygun görüşünü almak suretiyle belirlemek,
- e) Teminat tamamlama çağrısı yapmak ve teminat tutarının yeniden istenen seviyeye süresi içinde çıkartılmasını sağlamak,
- f) Yönetmelikte tanımlanmış olağanüstü durumların varlığı halinde olağanüstü durum için öngörülen teminatın yatırılmasını sağlamak, açık pozisyonların kapatılmasını veya ilgili teminatların başka Takas üyesine aktarılmasını sağlamak,
- g) Risk yönetimini gerçekleştirmek,
- ğ) Teminatlandırmaya ilişkin risk parametrelerini belirlemek, takip etmek ve güncellemek,
- h) Teminatları toplamak ve idare etmek, gerektiğinde bunları nakde çevirerek hak sahiplerine ödemek,
- ı) Teminatları değerlemek,
- i) Temerrüt esaslarının belirlenmesinde Borsaya tavsiyelerde bulunmak,
- j) Üyelerin temerrüdü durumlarında Yönetmelikte öngörülen tedbirleri almak,
- k) Başlangıç ve sürdürme teminat seviyelerini Borsanın uygun görüşünü alarak belirlemek,
- l) Hesapları güncellemek ve bununla ilgili nakit ve varlık transferlerini yapmak,
- m) Kullanım taleplerinin pozisyon sahipleri arasında dağıtımını yapmak,
- n) Kullanım ve teslimatla ilgili bilgileri üyelere süresi içinde bildirmek,
- o) Teslimatın düzenli bir şekilde gerçekleşebilmesi için Yönetmelikte öngörülen işlemleri yürütmek,
- ö) Piyasada işlem yapılabilmesini sağlamak üzere hesap açmak,
- p) Takas üyelerinin takas üyeliğine ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmesi konusunda finansal yeterliliğine ilişkin herhangi bir olumsuz durumu tespit etmesi halinde Borsayı bilgilendirmek,
- r) Opsiyon primi tahsilatını ve ödemesini gerçekleştirmek,
- s) Opsiyon hak kullanımı işlemlerini gerçekleştirmek,
- ş) Pozisyon ve kullanım limiti kontrollerini yapmak,
- t) Özsermaye hallerine ilişkin uyarlamalar çerçevesinde ilgili hesaplarda gerekli işlemleri yapmak,
- u) Borsada gerçekleştirilen işlemlerin takası kapsamında diğer tüm iş ve işlemleri yapmak.

Takas esasları

MADDE 59 – (1) Piyasada gerçekleştirilen işlemlerden doğan yükümlülüklerin taraflarca yerine getirilmesinin sağlanması Takas Merkezi aracılığıyla yapılır. Piyasa işlemlerinden kaynaklanan müşteri yükümlülükleri üyeler aracılığı ile Takas Merkezi nezdinde yerine getirilir. Müşteriler üyelere karşı yükümlülüklerinden, üyeler ise Takas Merkezine karşı olan yükümlülüklerinden sorumludurlar. Takas Merkezinin sunduğu takas hizmetleri üyelere yöneliktir ve müşteri ile doğrudan ilişkilendirilemez.

(2) Temerrüt durumunda, Takas Merkezi bu amaçla alınmış teminatlara ve Garanti Fonuna başvurur. Garanti Fonundan karşılanamayan tutarlar için Takas Merkezinin kendi kaynaklarına başvurulamaz. Takasın, Takas Merkezinin kendi kaynaklarından ve diğer kaynaklardan garanti edilmesi durumu saklıdır.

Takas Merkezinin mali sorumluluk sınırları

MADDE 60 – (1) Takas Merkezinin, Takas Merkezi garantisi nedeniyle mali sorumluluğu, Yönetmelikte belirlenen kaynaklarla sınırlı olmak üzere, sözleşmelerin takası sırasında taraflardan her biri için karşı tarafın yerini almasından kaynaklanan tutar kadardır.

(2) Takas Merkezi garantisi, sadece Takas Merkezinde açılan hesaplar ve bu hesaplarda izlenen sözleşmelerle sınırlıdır.

(3) Takas Merkezi; Takas üyesi olmayan Piyasa üyelerinin Takas üyelerine karşı yükümlülüklerinden, Piyasa ve Takas üyelerinin müşterilerinin, diğer Piyasa ve Takas üyelerine karşı yükümlülüklerinden, herhangi bir Piyasa üyesinin kendisine aracılık hizmeti veren Takas üyesine karşı yükümlülüklerinden, Takas üyesinin Borsa dışında gerçekleştirdiği işlemlerden ve Takas üyesinin müşterilerine karşı yükümlülüklerinden sorumlu tutulamaz.

(4) Takas Merkezi, Borsanın uygun görüşünü alarak takas risklerinin sigortalanması ve ödenecek primin üyeler tarafından paylaşımına ilişkin esasları belirleyebilir.

Takas üyesinin genel sorumlulukları

MADDE 61 – (1) Takası garanti eden üye, içeriği Takas Merkezince belirlenecek ve garanti ettiği Piyasa üyesinin Piyasadaki tüm işlemlerini kayıtsız şartsız garanti ettiğini belirten bir taahhünameyi Borsaya ve Takas Merkezine verir. Bu taahhünamedeki takas garantisinin kapsamı, Takas Merkezinin talebi ve Borsanın onayıyla genişletilebilir.

(2) Takas garantisi vermekle, takası garanti eden üye, takası garanti edilen Piyasa üyesinin ve müşterilerinin Piyasada gerçekleştirdiği işlemler nedeniyle Takas Merkezine karşı oluşan yükümlülüklerinden müşterek borçlu ve müteselsil kefil olarak sorumlu hale gelir.

(3) Sözleşme vadelerine göre belirlenmiş olan son işlem gününden bir önceki iş günü, tüm Takas üyeleri kayıtlarındaki müşteri hesaplarının tamamını gözden geçirerek, pozisyonların Yönetmelikte belirtildiği şekilde tasfiye edilmemesi durumunda teslimat için gereken nakit tutar ve/veya dayanak varlığın hesaplarda mevcudiyetini takip eder ve gerekirse müşterilerini uyarır. Bu incelemeler sonrası teslimat yükümlülüğünü yerine getiremeyecek olan veya teslimat yükümlülüğünü yerine getirmekten imtina eden müşteriye ait hesap tasfiye edilir. Bu konuda ihmalden kaynaklanan tüm sorumluluk söz konusu Takas üyesine aittir.

(4) Genel Takas üyesi, takasını garanti ettiği Piyasa üyelerinin temerrüde düşmesi durumunda, konuyu derhal Takas Merkezine ve Borsaya bildirir.

(5) Takas Merkezi, Piyasada gerçekleşen işlemler nedeniyle takası garanti edilen Piyasa üyesine verilmesi gereken varlıkları doğrudan takası garanti eden üyeye aktarabilir. Bu durumda takası garanti eden üye, bu tutarları takasını garanti ettiği üyeye zamanında aktarmakla yükümlüdür. Takas Merkezi bu tutarların takası garanti edilen üyeye aktarılmamasından sorumlu değildir. Takas Merkezi, takası bir başka üye tarafından garanti edilen üyelerin Piyasa işlemleri nedeniyle oluşan alacaklarını, takası garanti eden üyenin kabulü koşuluyla, takası garanti eden üyenin hesaplarını kullanmadan doğrudan takası garanti edilen üyeye aktarabilir. Bu durumda, takası garanti eden üyeye Takas Merkezi tarafından bilgi verilir.

Takas üyesi tarafından takas garantisinin kaldırılması

MADDE 62 – (1) Garanti veren Takas üyesi, Borsanın ve Takas Merkezinin onayını almak kaydıyla, herhangi bir Piyasa üyesi için verdiği garantiyi, ilgili üyenin açık pozisyonlarının başka bir üyeye devredilmesi veya tasfiyesi halinde kaldırabilir. Takas üyesinin garantiyi kaldırma talebinden sonra garantisi kaldırılmak istenen Piyasa üyesinin yeni pozisyon açması kısıtlanabilir.

Hesap aktarımı

MADDE 63 – (1) Aşağıdaki durumların gerçekleşmesi halinde, Takas Merkezi tarafından bir hesabın tüm açık pozisyonları ve teminatları bir başka Takas üyesine aktarılabilir.

- İki veya daha fazla Takas üyesinin birleşmesi,
- Takas üyesinin takas üyeliğinden çekilmesi veya çıkarılması,
- Takas üyesi olmayan bir üyenin Takas üyesi olması,
- Takas üyesinin işlemlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulması,
- Takas üyesinin verdiği takas garantisini kaldırması,
- Takas garantisi veren üyenin değişmesi,
- Takas üyesinin yükümlülüklerini yerine getirememesi veya finansal durumunun zayıfladığına ilişkin

belirtilerin ortaya çıkması,

g) Haklı gerekçelerin varlığı ve Takas Merkezinin kabulü şartıyla müşterinin talebi ve diğer olağanüstü haller.

(2) Hesap aktarım işlemi, Takas Merkezi tarafından tutulan kayıtlar üzerinden, ilgili teminat hesaplarıyla birlikte yapılır.

(3) Hesap aktarım işlemi sonrasında yeni duruma göre ilgili Takas üyeleri kendi kayıtlarını güncellerler. Hesap aktarımı gerçekleştirilmeden önce her iki Takas üyesi de bu durumla ilgili Takas Merkezine bilgi vermek zorundadır.

(4) Hesap aktarımı ile ilgili esaslar Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından düzenlenir.

Pozisyon transferi

MADDE 64 – (1) Bir hesapta bulunan pozisyonların tamamının ya da bir kısmının diğer bir hesaba aktarılmasına pozisyon transferi denir.

(2) Piyasada alım/satım emrini vererek işlemi gerçekleştiren üye ile teminatların ve açık pozisyonların tutulduğu üyenin farklılaştırılabilmesine imkan tanınması amacıyla da pozisyon transferi işlemleri yapılabilir. Piyasa üyeleri, müşterilerinin işlemleri dolayısıyla oluşan pozisyonlarını, Borsa veya Takas Merkezi sistemi üzerinden; kendisi, ilgili müşterisi ve pozisyonu devralacak Takas üyesi arasındaki hak ve sorumlulukları belirleyen bir "Pozisyon Transfer Sözleşmesi" imzalanması koşuluyla başka bir Takas üyesine aktarabilirler. Söz konusu sözleşmenin asgari unsurları ile uygulama esasları Borsa Başkanlığının uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

(3) Pozisyon transferine konu olabilecek işlemleri sınırlandırmaya Borsanın uygun görüşünü alarak Takas Merkezi yetkilidir.

(4) Pozisyon transferi yoluyla devralınan pozisyonlar ve teminat hesaplarından doğan hak ve yükümlülükler Yönetmelik uyarınca Piyasa işlemi neticesinde oluşan açık pozisyonlardan doğan hak ve yükümlülüklerle aynı kapsamda değerlendirilir. Piyasa işlemi neticesinde oluşan hak ve yükümlülükler, alım satım emrini vererek işlemi gerçekleştiren Piyasa üyesi tarafından açık pozisyonların pozisyon transferi yoluyla diğer bir üyeye devredilmesine kadar işlemi gerçekleştiren üyeye, pozisyon transferi işleminden sonra ise açık pozisyonların tutulduğu üyeye aittir.

Temerrüt

MADDE 65 – (1) Temerrüt, Piyasada gerçekleşen işlemler ve açık pozisyonlar nedeniyle Takas Merkezi nezdinde yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerin süresi içerisinde yerine getirilmemesi halidir. Yükümlülüklerini süresi içerisinde yerine getirmeyen üyeler, başka bir ihbara gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır.

(2) Temerrüt halinde uygulamaya ilişkin esaslar ve uygulanacak müeyyideler İMKB Yönetmeliği çerçevesinde belirlenir.

Fiziki teslimat öngörülen sözleşmelerde temerrüt

MADDE 66 – (1) Yönetmelikte belirtilen olağanüstü durumlar hariç olmak üzere, dayanak varlıkların, sözleşmede belirtilen süre içerisinde, belirtilen yerlerde, gerekli miktarda ve sözleşmede yer alan diğer hükümleri taşıyarak şekilde hazır olmaması, bunlar hazırken teslimatı kabul edecek olan tarafın gerekli nakdi veya Takas Merkezinin kabul edeceği diğer varlıkları hazır bulundurmaması temerrüt olarak adlandırılır.

(2) Temerrüt halinde uygulamaya ilişkin esaslar, resen alım satım ve uzlaşma yöntemleri, temerrütlerin tahsil ve dağıtım esasları ile uygulanacak müeyyideler İMKB Yönetmeliği çerçevesinde belirlenir.

Garanti fonu

MADDE 67 – (1) Takas üyelerinin Piyasada sözleşme alım satımından kaynaklanan yükümlülüklerini Takas Merkezine karşı yerine getirmemeleri durumunda kullanılmak üzere işlem teminatları dışında Borsa tarafından, Takas üyelerinin katılımıyla Garanti Fonu oluşturulur.

(2) Garanti Fonuna Takas üyelerinin yapacakları katkının tutarı ve kompozisyonu, yapılacak ödemelerin zamanının belirlenmesi ve temerrüde ilişkin cezai müeyyideler, yatırılacak kıymetlerin tespiti, değerlendirilmesi, tahsili, hesabın yönetilmesi ve kullanımına ilişkin esaslar Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından düzenlenir. Garanti Fonu, Takas Merkezi tarafından temsil ve idare edilir.

(3) Garanti Fonundaki varlıklar, sadece Fonun kuruluş amacı çerçevesinde kullanılabilir. Bu varlıklar, Takas üyelerinin diğer yükümlülükleri için her ne surette olursa olsun kullanılamaz ve bu Fonun kuruluş amacı çerçevesinde kullanımına kısıtlama getirilemez.

(4) Garanti Fonunun Yönetmelik hükümleri çerçevesinde kullanılması veya diğer nedenlerle eksilmesi durumunda, Takas üyelerinden ilave katkı yapmaları istenebilir.

Garanti fonunun izlenmesi ve fondan ödeme yapılmasına ilişkin esaslar

MADDE 68 – (1) Garanti Fonunda bulunan varlıklar ve bu varlıkların getirileri katkı yapanlar bazında izlenir. Takas üyeliğinden ayrılan üyenin Garanti Fonundaki payı, ayrılma tarihinde Piyasada mevcut açık sözleşmelerin vadesinde, Garanti Fonunun potansiyel ödeme yükümlülükleri de dikkate alınmak ve ödenmesi gereken vergi ve diğer yasal yükümlülükler indirilmek suretiyle iade edilir veya ödenir. Bu kapsamda yapılacak iade veya ödemeler, Garanti Fonuna katılım esnasında yatırılan kıymetlerin aynen iadesi şeklinde olmayabilir. Ödenecek kıymetlerin türü ve tutarını belirlemeye Takas Merkezi yetkilidir. Takas üyeliğinden ayrılma tarihinden sonra gerçekleşse dahi, takas garantisi kapsamında ödeme yapılması gerekliliği ortaya çıktığında, henüz iade edilmemiş katılım payları diğer Takas

üyelerinin katılım payları ile aynı şekilde kullanılır.

(2) Garanti Fonundan temerrüt nedeniyle ödeme yapılması durumunda, ilk önce mütemerrit olan Takas üyesinin veya üyelerinin payından ödeme yapılır. Bunu aşan kısım, diğer Takas üyelerinin katkılarıyla orantılı olarak Garanti Fonundan karşılanır. Takas Merkezi, Borsanın uygun görüşünü alarak bu konuda düzenleme yapmaya yetkilidir. Yapılan ödemenin mütemerrit Takas üyesinin payından yüksek olması durumunda, söz konusu fark Garanti Fonunun alacağı olarak değerlendirilir. Takas Merkezi, Takas Üyesi ile arasında tesis edeceği anlaşma ve taahhütler çerçevesinde, bu alacağın ve yasal faizinin tahsili için gerekli kanuni takipleri yapmaya yetkilidir.

(3) Garanti Fonundan takas garantisi nedeniyle yapılacak ödemeler zaman önceliği esas alınarak yapılır. Daha önce gerçekleşmiş temerrütler tamamen tasfiye edilmedikçe, bir sonraki günün temerrütleri için ödeme yapılamaz. Ancak bir gün içindeki temerrüt tutarının Garanti Fonunun tutarını aşması durumunda ödemeler, temerrüt tutarıyla orantılı olarak yapılır.

Takas üyelerinin temerrüdü halinde takas merkezinin yapacağı iş ve işlemler

MADDE 69 – (1) Temerrüt halinde, Takas Merkezi, teminat olarak alınan varlıkları ihbarda bulunmaksızın nakde çevirebilir. Müşteri varlıklarının ayrıştırılabilmesi durumunda, müşteri hesapları için tutulan varlıkların nakde çevrilmesinden elde edilen tutar, Takas üyesinin ilgili müşteri hesaplarından kaynaklanan teminat eksikliğini, Takas üyesinin kendi işlemleri için hesabında bulunan varlıkların nakde çevrilmesinden elde edilen tutar ise Takas üyesinin kendisi ve müşterilerinin işlem ve hesaplarından kaynaklanan teminat eksikliğini gidermek için kullanılır.

(2) Teminatların nakde çevrilmesiyle ilgili olarak Takas Merkezi veya Borsa hiçbir sorumluluk altına girmez.

(3) Bir Takas üyesi temerrüde düştüğünde, bu üyenin işlem teminatları, Garanti Fonundaki katkıları ve Borsa nezdindeki tüm varlıkları ve alacakları, yerine getirilmemiş yükümlülüğün ifası için kullanılır. İlgili Takas üyesi, temerrüt durumunda bahsi geçen varlıkların ve elde edilmiş gelirlerin Takas Merkezi tarafından yükümlülüğünün ifa edilmesi amacıyla herhangi bir ihtar ve ihbara gerek kalmaksızın kullanılacağını ve tüm bu hususlarda gecikmeye neden olabilecek davranış ve fiillerde bulunmayacağını imzalayacağı Takas Üyeliği Taahhütname ile kabul etmiş sayılır.

(4) Takas Merkezine yatırılması gereken tutarlarda Takas üyesinin temerrüde düşmesi durumunda, Takas Merkezi, Takas üyesi ile arasında tesis edeceği anlaşma ve taahhütler çerçevesinde, ilgili Takas üyesi hakkında kanuni takip yapmaya yetkilidir. Temerrüdün takası garanti edilen üyeden kaynaklanan kısmı için, takası garanti eden üye tarafından yükümlülüğün karşılanmaması halinde, Takas Merkezi, takası garanti eden üye ile birlikte takası garanti edilen üye için de kanuni takip başlatabilir.

(5) Takas üyelerinin yükümlülüklerini yerine getirmemeleri durumunda, pozisyonların re'sen kapatılmasına ilişkin esaslar Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

Teminatların temerrüt nedeniyle kullanılmasına ilişkin esaslar

MADDE 70 – (1) Temerrüt nedeniyle teminatlara başvurulması gereğinin ortaya çıkması durumunda, hangi varlıkların öncelikle kullanılacağına ilişkin esaslar Takas Merkezi tarafından belirlenir.

Temerrüde ilişkin disiplin hükümleri

MADDE 71 – (1) Temerrüt halinde, İMKB Yönetmeliğinde belirlenen disiplin hükümleri uygulanır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Diğer Hükümler

Borsa nezdindeki piyasa, pazar, platform ve sistemler arasında borç ve alacak mahsubu

MADDE 72 – (1) Sözleşmeye taraf olan üyelerin mevcut diğer piyasa, pazar, platform ve sistemlere ait takas bakiyeleri de, mevcut sözleşmelere ilişkin takas yükümlülüklerinin yerine getirilebilmesi için kullanılabilir. Sözleşmelerden doğan borç ve alacaklar diğer piyasa, pazar, platform ve sistemlerden doğan aynı nitelikteki borç ve alacaklarla mahsup edilebilir. Mahsup işlemlerine ilişkin esaslar Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından belirlenir.

Olağanüstü durumlar ve olağanüstü durumlarda uygulanacak hükümler

MADDE 73 – (1) Piyasada işlemlerin düzenli ve güvenilir bir şekilde gerçekleşmesini engelleyen veya engelleyebilecek tüm işlemler ve gelişmeler ile, beklenmedik diğer olaylar olağanüstü durum olarak kabul edilir. Olağanüstü durumların vukuu halinde, Piyasanın düzenli ve güvenilir bir şekilde işlemlerini sağlamaya yönelik tedbirler alınır. Aşağıdaki durumlar olağanüstü durumlara örnek olarak verilebilir:

a) Yapay fiyat ve piyasa oluşturulmasına yönelik İMKB Yönetmeliğinin 24 üncü maddesinde belirtilen hallerden herhangi birinin var olduğunun tespit edilmesi,

b) Sözleşmelerin düzenli olarak ifa edilmesini engelleyebilecek şekilde, bir veya birlikte hareket eden birden fazla kişi ve/veya kurumun sözleşmelerde teslim edilebilir dayanak varlığa oranla fiyatları etkileyebilecek büyüklükte pozisyon alması veya dayanak varlıkta fiyatları etkileyebilecek bir kontrole sahip olması, kısa pozisyon sahiplerinin çok yüksek bir fiyat farkı ödemeksizin pozisyonlarını kapatacak istekli karşı taraf bulamamaları veya kısa pozisyon sahiplerinin yüksek fiyat ödemek suretiyle pozisyonlarını kapatmak zorunda kalmaları,

c) Ödeme sisteminde oluşacak aksaklıklar, üyeler ve açık pozisyon taşıyan müşteriler hakkında iflas davası açılması ve bu davaların makul bir süre içinde kapatılmasının mümkün görülmemesi veya üyelerin geniş çaplı

temerrüde düşmesi, kamu kuruluşları veya hükümetler tarafından alınan ve Piyasada işlem gören sözleşmeleri doğrudan etkileyen kararlar gibi Piyasada gerçekleşen sözleşmelerin ifasını ve Piyasa işlemlerini önemli derecede etkileyen işlem ve olayların meydana gelmesi,

ç) Kötü hava şartları, deprem, yangın, su basması, savaş, terör saldırıları, elektrik kesintisi, iletişim hatlarında ve/veya bilgisayar sistemlerinde meydana gelen arızalar, takas sisteminin gecikmesi, verilerin işlenmesinde güçlüklerin ortaya çıkması nedeniyle Piyasa işlemlerinde aksama meydana gelmesi,

d) Fiziki teslim öngörülen sözleşmelerde, sözleşmenin vadesinde teslim edilecek dayanak varlığın miktarının kısıtlı olması.

(2) Olağanüstü durumun niteliğine göre Borsa tarafından bunlarla sınırlı olmaksızın aşağıdaki tedbirlerden biri veya birkaçı birlikte alınabilir:

- Piyasa üyelerinin mali yükümlülükleriyle ilgili şartları değiştirmek,
- İşlemlerin sadece mevcut pozisyonların kapatılmasına yönelik olarak yapılmasını istemek,
- Sözleşmelerin vade tarihini değiştirmek,
- Uzlaşma yöntemi ve şartlarını değiştirmek,
- Günlük fiyat değişim limitlerini değiştirmek,
- Açık pozisyonların kapatılmasını istemek ve sözleşmenin uzlaşma fiyatını belirlemek,
- Seansın açılış ve kapanış saatlerini değiştirmek, işlemleri durdurmak veya kısıtlamak.

(3) Olağanüstü durumun niteliğine göre Borsanın uygun görüşü alınarak Takas Merkezi tarafından bunlarla sınırlı olmaksızın aşağıdaki tedbirlerden biri veya birkaçı birlikte alınabilir:

- Takas üyelerinin mali yükümlülükleriyle ilgili şartları değiştirmek,
- Yeni pozisyon ve kullanım limitleri belirlemek,
- İlave teminat talep etmek,
- İlgili teminatlar dahil olmak üzere açık pozisyonların başka bir üyeye aktarımını istemek,
- Teslim tarihi ve/veya teslim şartlarını değiştirmek,
- Takas ve kullanım süresi ile şartlarını değiştirmek.

(4) Bu madde uyarınca üyeden veya bir müşterisinden yapılması istenen işlemlerin Borsa veya Takas Merkezi tarafından belirlenen süre içerisinde yapılmaması durumunda, Borsa veya Takas Merkezi tarafından yerine getirilmesi mümkün olan işlemler, başkaca bir bildirim gerek olmaksızın Borsa veya Takas Merkezi tarafından re'sen yerine getirilir.

(5) Olağanüstü durumlarda uygulanan tedbirler Kurula bildirilir.

İşlemlerin geçici olarak durdurulması

MADDE 74 – (1) Bir dayanak varlığın alım satım işlemlerinin durdurulması halinde ilgili varlığa dayalı sözleşmelerin işlemleri de durdurulabilir.

(2) Olağanüstü durumlar nedeniyle sözleşme bazında işlemlerin ve/veya seansın geçici olarak durdurulmasına ilişkin süreler İMKB Yönetmeliğinin 25 inci maddesi çerçevesinde belirlenir. Seansın geçici olarak durdurulması durumunda, bu durum nedenleri ile birlikte Borsa tarafından ilan edilir.

Piyasa gözetimi

MADDE 75 – (1) Borsa, Piyasa işlemlerini ve Piyasa işlemlerinin spot piyasa işlemleriyle olan etkileşimini dikkate alarak; Piyasada işlemlerin şeffaf, düzenli ve dürüst bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla gerekli Piyasa gözetim altyapısını oluşturur.

Borsa payı

MADDE 76 – (1) Borsa tarafından, Piyasaya iletilen emirler veya Piyasada gerçekleşen işlemler üzerinden, üye, emir, işlem veya sözleşme türü bazında Yönetim Kurulunca belirlenen ve SPK tarafından onaylanan miktar veya oranda bir pay alınır.

(2) Borsa, 1 inci fıkra çerçevesinde farklı ücretlendirme yöntemleri belirleyebilir.

Uygulama esasları

MADDE 77 – (1) Yönetmelik hükümlerini yorumlamaya, Yönetmelikte yer almayan veya açıklık bulunmayan hususlarda İMKB Yönetmelikleri ve genel hükümleri de göz önünde bulundurarak karar vermeye Yönetim Kurulu yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 78 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 79 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Borsa Başkanı yürütür.